

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ادبیات کودک و نوجوان وچالش‌های ترجمه

منتشران
اندیشه

نگارنده: حوریه رضاسلطانی

تحت نظارت: جناب آقای دکتر مهرگان نظامی زاده

نشر منتشران اندیشه

۱۳۹۶

سرشناسه: رضاسلطانی، حوریه، ۱۳۷۰ -
 عنوان و نام پدیدآور: ادبیات کودک و نوجوان و چالش‌های ترجمه / نگارنده حوریه رضاسلطانی؛ تحت
 نظارت مهرگان نظامی‌زاده.
 مشخصات نشر: تهران: منتشران اندیشه، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۱۰۵ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۸۵-۷۱-۲
 وضعیت فهرست نویسی: فبا
 یادداشت: کتابخانه
 موضوع: ادبیات کودکان و نوجوانان -- ترجمه‌ها
 Children's literature -- Translations: موضوع
 موضوع: ادبیات کودکان -- ترجمه‌ها -- تاریخ و نقد
 Children's literature -- Translations -- History and criticism: موضوع
 شناسه افزوده: نظامی‌زاده، مهرگان -- ۱۳۷۱
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ع ۴/۵/۱۰۰ P
 رده بندی دیویی: ۴۱۸/۰۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۹۳۱۰۱

نام کتاب: ادبیات کودک و نوجوان و چالش‌های ترجمه
 ناشر: منتشران اندیشه
 نگارنده: حوریه رضاسلطانی
 تحت نظارت: جناب آقای دکتر مهرگان نظامی‌زاده
 صفحه آرای: شهرام خلخالی
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶
 تعداد: ۱۰۰۰ جلد
 قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۸۵-۷۱-۲

montasharanandisheh@yahoo.com

فهرست مطالب

مقدمه:	۶
فصل اول: تاریخچه ادبیات کودک و نوجوان	۸
۱-۱) ادبیات کودک و نوجوان در جهان:	۱۱
۱-۲) ادبیات کودک و نوجوان در فرانسه:	۶۱
۱-۳) ادبیات کودک و نوجوان در ایران:	۱۲
فصل دوم: ۱) بررسی پرونده‌های حوزه ادبیات کودک و نوجوان	۲۶
۲-۱) نظریه‌ها و تعاریف مربوط به ادبیات کودک و نوجوان:	۷۲
۲-۲) اهمیت و نقش ادبیات کودک و نوجوان:	۱۳
۲-۳) بزرگسالان واسطه‌ای در ادبیات کودک و نوجوان:	۳۳
۲-۴) تفاوت ادبیات کودک و نوجوان و ادبیات بزرگسال:	۵۳
۲-۵) ویژگی‌های کتاب‌های کودک و نوجوان:	۸۳
۲-۶) گروه سنی:	۲۴
۲-۶-۱) گروه‌های سنی در جهان براساس تقسیم‌بندی سازمان ملل متحد:	۲۴
۲-۶-۲) گروه بندی سنی کتاب‌ها در فرانسه براساس تقسیم بندی اتحادیه ملی چاپ و نشر:	۵۴
۲-۶-۳) گروه‌بندی سنی کتاب‌ها در ایران براساس تقسیم‌بندی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان:	۷۴
۲-۷) معیارهای روان‌شناختی در ارتباط با رده‌های سنی:	۹۴
۲-۷-۱) نظریه ژان پیاژه:	۹۴
۲-۸) معیارهای جامعه‌شناختی در ارتباط با رده‌های سنی:	۳۵

۹۵..... ۲-۸-۱) جدول گروه‌های سنی و رشد روانی- اجتماعی

۹۵..... [دکتر الن رنولت: ۸-۶]:

فصل سوم: تاریخچه ترجمه ادبیات کودک و نوجوان و نظریه‌های ترجمه..... ۶۲

۳۶..... ۳-۱) ترجمه ادبیات کودک و نوجوان در جهان:

۶۶..... ۳-۱-۱) نگاهی به تاریخچه‌ی ترجمه ادبیات کودک و نوجوان در جهان عرب و غرب:

۸۶..... ۳-۲) ترجمه ادبیات کودک و نوجوان در ایران:

۱۷..... ۳-۲) معیارهای ترجمه ادبیات کودک و نوجوان:

فصل چهارم: نقد ترجمه در ادبیات کودک و نوجوان..... ۷۷

۷۸..... ۴-۱) نقد ترجمه: نالریه آنتوان برمن:

۸۰..... ۴-۲) نمونه‌ای از نقد ترجمه در ادبیات کودک و نوجوان:

۹۷..... نتیجه‌گیری:

۱۰۰..... کتاب‌شناسی

مقدمه

نظر به این که ادبیات کودک و نوجوان در رشد فکری و شخصیتی این قشرهای جامعه نقش قابل توجهی دارد و از گذشته تا کنون، هر ساله نویسندگان تمامی کشورها از جمله کشورهای فرانسوی زبان به ارائه آثار ارزشمند خود در این زمینه اشتغال داشته اند و دارند، ترجمه می تواند به عنوان پلی ارتباطی مخاطبان فارسی زبان را در این حوزه یاری دهد. هر چند مترجمین، محترم مدهاست که دست اندر کار فعالیت در این زمینه هستند ولی تاکنون پژوهش، بدان پیرامون زحمات این عزیزان و ویژگی های حساس فعالیت آنها به خصوص در ارتباط با مابع فرانسه: بان تدوین نگردیده است.

پیرو مباحث تخصصی رسته ی ترجمه شناسی و دستاوردهای آن، بر متخصصین این حوزه آشکار است که ترجمه متون ادبیات کودک و نوجوان از حساسیت های ویژه ای همچون آشنایی با روانشناسی تربیتی، ناخودآگاه روان شناختی، ادبی، ترجمه شناختی و ... برخوردار است به طوری که توجه به آنها در آراء کفیت برگردان متون این حوزه نقش بسزایی خواهد داشت.

بنابراین، ضرورت انجام پژوهش هایی در جهت پوشاندن این کاستی ها به شدت احساس می شود و کتاب حاضر نیز چنین چارچوبی را پیش رو دارد.

در این کتاب از یکی از رمان های اجتماعی پرتیریک، مه بانو با عنوان کاترین سرتیتود که برای گروه سنی ۹ تا ۱۳ سال در نظر گرفته شده است به عنوان نمونه ای در زمینه ی ادبیات کودک و نوجوان استفاده خواهیم کرد؛ رویا خوئی این رمان را به فارسی برگردانده است. دلیل انتخاب این کتاب، ویژگی های متمایز آثار برنده جایزه نوبل در سال ۲۰۱۱ و تصویرگری ماهرانه سامپه و در نهایت مسائل اجتماعی مطرح شده در داستان این رمان می باشد. باید خاطرنشان کرد که علاوه بر تحلیل ترجمه ی این کتاب، سبک نگارشی و ویژگی های کتاب مودیانو برای مخاطبان کم سن و سال نیز مورد بررسی قرار گرفته است، چرا که وی بیشتر به سبب کتاب هایی که برای گروه سنی بزرگسال نوشته شهرت یافته است.

گردآوری چنین کتابی در واقع پاسخ به پرسش هایی است که در ذهن مطرح می گردد؛ سوالاتی هم چون:

چگونه مترجم توانسته است ترجمه خود را با اهداف پنهان و آشکار متن اصلی هماهنگ سازد؟ در برگردان این کتاب به فضاهای مربوطه و مسائل فرهنگی خاص آن جامعه چگونه پرداخته شده است؟ فرآیند ترجمه در ارتباط با ساحت خودی و دیگری و روابط بینامتنی از چه کیفیتی برخوردار است؟ شناخت و عدم شناخت نهادهای اجتماعی چه تأثیری در فرآیند ترجمه می تواند داشته باشد؟ توجه به جامعه شناسی و روانشناسی کودک و نوجوان در فرآیند

ترجمه چگونه مطرح می‌شود؟

به اعتقاد ما، در متون ادبی کودک و نوجوان اهداف پنهان و آشکاری وجود دارد که برگردان آن به زبان خودی ملاحظات ویژه‌ای را می‌طلبد و آشنایی با آن‌ها و تحلیل این موارد می‌تواند کمک به ارتقای فرآیند ترجمه را در پی داشته باشد. هم‌چنین، توجه به فضاهای اصلی کتاب از نکات حائز اهمیت فرآیند ترجمه است که می‌تواند بر کیفیت کار مترجم تأثیرگذار باشد. باید این نکته را نیز خاطرنشان کرد که همواره میان متن اصلی و برگردان آن بحث خودی و دیگری به خصوص در زمینه‌های فرهنگی مطرح است که توجه به آن و تطبیق آن نیز می‌تواند بر کیفیت ترجمه تأثیر داشته باشد. بعلاوه چنین تصور می‌شود که در متون مربوط به کودکان و نوجوانان مباحث روانشناسی و جامعه‌شناسی به طور غیرمستقیم مطرح می‌شوند که در برگردان این آثار می‌توانند نقش بسزایی داشته باشند.

هدف از تألیف کتاب پیش رو همانا کمک به ارتقای کیفیت ترجمه‌های آثار حوزه‌ی ادبیات کودک و نوجوان است. این کتاب به پرسش‌های مطرح شده‌است. از این رو، ارائه‌ی راهکارهایی برای انطباق مسائل بینامتنی (به زبان مثال: مسائل فرهنگی) در متون مبدأ و مقصد، طرح مسائل روانشناسی و جامعه‌شناسی متناسب با گروه‌های سنی مختلف و شیوه‌ی انتقال آن‌ها در متن ترجمه و در نهایت، چگونگی دستیابی به اهداف پنهان و آشکار متون مبدأ و انتقال مناسبشان در فرآیند برگردان، مباحثی را تسکین می‌دهند که کتاب حاضر به آن‌ها می‌پردازد. یادآور می‌شویم که شیوه‌ی تحقیق در این کتاب براساس تحلیل ترجمه طبق نظریه‌ی آنتوان برمن و تلفیق نظریه‌های ترجمه‌شناسی ادبی، زبان‌شناسی، روانشناسی به صورت تشریحی، تحلیلی و استنتاجی، در نظر گرفته شده‌است.